

Ulica Sobieskiego

Przedwojenna ulica Sobieskiego obejmowała dwanaście nieruchomości, z czego dziewięć było zabudowanych: cała strona parzysta i trzy po stronie nieparzystej. Mieszkali przy niej wyłącznie rzymscy katolicy z wyjątkiem jednej rodziny żydowskiej.

Sobieskiego 6

Właścicielem domu był Icek Bergier¹⁰²⁹, a w budynku mieszkała tylko jego rodzina.

Icek i Brandla z domu Borensztajn BERGIER, córki Fajgla, Mirjam, Regina i Surą oraz syn Moszek

Icek, urodzony w 1891 r., był szewcem. Jego żona Brandla z domu Borensztajn urodziła się w 1893 r. 10.01.1933 r. Brandla Bergier, córka Joska, nabyła od Mariany Januszek nieruchomość w Olkuszu przy Sobieskiego składającą z placu nr 46 i domu mieszkalnego¹⁰³⁰. 15.09.1933 r. rodzice i czwórka dzieci: córka Fajgla, urodzona 19.02.1918 r. w Olkuszu, syn Moszek, urodzony 02.11.1919 r., córka Mirjam, urodzona 22.06.1922 r. i córka Regina, urodzona 25.09.1925 r. przeprowadzili się do Olkusza z Uliny Wielkiej nr 49 (gm. Rzeżuśnia, pow. Miechów). Tutaj 24.04.1935 r. urodziła się ich najmłodsza córka Sura.

¹⁰²⁹ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. zawiera maszynowy zapis „Marja Januszek” skreślony i nadpisany „Brajndla Bergier” (AP Katowice, 1204/315, k. 38).

¹⁰³⁰ AP Katowice, 1343/0, Sąd Grodzki w Olkuszu, spis zdawczo-odbiorczy nr 2, l.p. 242, Z wniosku Moszka Bergiera z Wrocławia 1946-1946.

Rodzina autora przed domem na Parczach latem 1939 r., od lewej stoją Fajgla, Mirjam, Regina, Moszek, siedzą Brandla, Sura i Icek (*Mosze Berger, W tajgach Sybiru*, I wyd. Olkusz 2005, s. 146, wyd. 2 Kraków 2017, s. 289)

Bundowcy z Olkusza z gazetą "Folks-Cajtung". Od prawej: Berser, Mosze Modner, Mosze Berger¹⁰³¹, Berser Kopl, Meir Apelbojm, Dawid Nojtman oraz Rozenberg (źródło: <https://delet.jhi.pl/pl/library/item/1015937>)

¹⁰³¹ Siostrzenica Mosze Bergera wskazuje na trzecią osobę stojącą od lewej jako Mosze Bergera (korespondencja autora z Bronią Witorz).

Po doświadczeniu początków niemieckiej okupacji w połowie listopada 1939 r. Fajgla i Moszek uciekli do wschodniej części Polski okupowanej przez Związek Sowiecki. Z końcem czerwca 1940 r., po odmowie przyjęcia obywatelstwa sowieckiego, wywiezieni zostali na Syberię. „Regina Berger (...) chciała przejść przez granicę z ghetta Sikorki do Wolbromia, do Ojca Icchaka Bergera w gubernatorstwie, złapaną, została wysłana do Mysłowic – więzienia – plotła koszyki – potem wysłana do obozu w Czechosłowacji – pracowała przy jucie, t.j. przy lnieniu – chora na płuca, co dostała w więzieniu mokro, kurz z lnu – pogorszył chorobę – gruźlicę, została wysłana do Oświęcimia”¹⁰³².

Rodzice i córki Mirjam, Regina i Sura zamordowani zostali w czasie wojny. Fajgla i Moszek po wojnie wrócili do Polski, do Wrocławia, odnotowani zostali w spisie Żydów b. mieszkańców miasta Olkusz przebywających na terenie Dolnego Śląska z 07.10.1946 r. pod poz. 9 i 10¹⁰³³. Swoją i siostry wojenną gehennę opisał Mosze Berger w książce *W tajgach Sybiru*¹⁰³⁴.

¹⁰³² Korespondencja autora z Bellą Borensztajn-Rotner z 25.03.2004 r.

¹⁰³³ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 165.

¹⁰³⁴ Mosze Berger, *W tajgach Sybiru*, Olkusz 2005 (wyd. 1) i Kraków 2017 (wyd. 2), oba wydania dostępne na stronie <https://olkusczyzdy.pl/pl/ksiazki/>.